

Становище на Комитета на регионите относно „Стратегическа европейска рамка за международно сътрудничество в областта на науката и технологиите“

(2009/С 200/02)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- отбелязва, че местните и регионалните власти изпълняват особено важна роля в превръщането на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) в реалност;
- подчертава, че Европейската комисия и държавите-членки следва да вземат необходимите мерки, за да гарантират, че местните и регионалните власти са включени пълноценно и ефективно в управлението на инициативи, свързани с ЕНП;
- признава нуждата от сътрудничество между ЕС и съседните му страни в областта на науката и технологиите. Това предполага участието на нашите съседи не само в европейската Рамкова програма за научни изследвания, но също и в другите измерения на Европейското научноизследователско пространство, като например координиране на научноизследователски програми и инфраструктури, прилагане на принципите на споделяне на знания и безпрепятствена мобилност на изследователите;
- изразява желание да се осигури координирано използване на РП7, структурните фондове, СР и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), тъй като това е изключително важно за конкурентоспособността на ЕС и за синергиите между сближаване, научни изследвания, висше образование и политики в областта на иновациите на национално и регионално равнище, както се посочва в предходни становища на КР.

Докладчик: Jyrki Myllyvirta (FI/ЕНП), кмет на Lahti

Отправни документи:

Съобщение на Комисията до Съвета и до Европейския парламент: „Стратегическа европейска рамка за международно сътрудничество в областта на науката и технологиите“

COM(2008) 588 окончателен

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

Значение за местните и регионалните равнища и КР

1. отбелязва, че местните и регионалните власти изпълняват особено важна роля в превръщането на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) в реалност. Те са основни участници в разработването на регионални стратегии за научни изследвания и иновации, често управляват изследователски институции и предоставят подкрепа за иновационни среди, тъй като притежават необходимия опит. Нещо повече, в общия случай градовете или регионалните администрации имат признати законодателни правомощия и свой бюджет за научни изследвания или по някакъв друг начин са важна движеща сила и съфинансират научноизследователски и развойни дейности. Наличието на ефективни и работещи институционални системи на местно и регионално равнище е от първостепенно значение за планирането и осъществяването на успешна и плодотворна научноизследователска дейност;

2. следователно местните и регионалните власти са сред основните заинтересовани страни в политики и инициативи за задълбочаване, и дори още по-важно, за разширяване на ЕНП, в частност на неговата визия за силни научноизследователски и академични институции, вписани в иновационна среда, както и в международно сътрудничество и в координиране на научноизследователски дейности;

3. подчертава голямото значение на градовете и регионите в развитието на иновационна среда. Техните политики имат съществено въздействие както върху изграждането на Европейското научноизследователско пространство по отношение на мобилността на научните работници — само една разнообразна, толерантна и иновативна среда привлича научните работници — и като центрове за развитие на научноизследователската инфраструктура. В тази връзка от значение са местните иновационни политики, технологичните центрове, бизнес инкубаторите, научните паркове и рисковият капитал ⁽¹⁾;

Общи бележки

4. счита предложената инициатива за важен принос към задълбочаването и разширяването на ЕНП. В становището си „Европейското научноизследователско пространство — нови перспективи“ ⁽¹⁾ Комитетът подчерта необходимостта от засилване на процеса на създаване на ЕНП като стъпка към превръщането на Европа в най-динамичната икономика в света ⁽²⁾;

5. подчертава, че Европейската комисия и държавите-членки следва да вземат необходимите мерки, за да гарантират, че местните и регионалните власти са включени пълноценно и ефективно в управлението ⁽²⁾ на инициативи, свързани с ЕНП. Знанието и иновациите трябва да се превърнат в движещите сили на икономиката. Активното участие на местните и регионалните власти в ЕНП ще доведе до увеличаване на производителността и конкурентоспособността;

6. отбелязва, че градовете и регионите имат особено значение за международното сътрудничество в областта на науката и технологиите. Посредством програми за подкрепа и чрез условията на структурната и законодателната рамка в контекста на техните научноизследователски политики, градовете и регионите допринасят значително за създаване на европейска добавена стойност в областта на научноизследователската дейност, както и за оформянето и активизирането на Европейското научноизследователско пространство ⁽¹⁾;

7. приветства съобщението и в частност целта му да подсили научната и технологичната база на ЕС, да повиши конкурентоспособността на предприятията и да спомогне за преодоляването на глобални предизвикателства в контекста на „глобалната отговорност“;

8. припомня на Европейската комисия, че ще наблюдава отблизо договорения принцип за обхващане на градове и „регионални органи, както и заинтересовани участници като университети и изследователски организации, гражданското общество и стопанския сектор, които следва да участват активно в управлението на европейското изследователско пространство“ ⁽³⁾, както и поетите ангажменти за спазване на принципите на субсидиарност и променлива геометрия;

9. признава нуждата от сътрудничество между ЕС и съседните му страни в областта на науката и технологиите. Това предполага участието на нашите съседи не само в европейската Рамкова програма за научни изследвания ⁽⁴⁾, но също и в другите измерения на Европейското научноизследователско пространство, като например координиране на научноизследователски програми и инфраструктури, прилагане на принципите на споделяне на знания и безпрепятствена мобилност на изследователите ⁽⁵⁾;

⁽³⁾ Заключения на Съвета относно стартирането на „Процеса от Любляна“ — към цялостно осъществяване на европейското изследователско пространство, 30 май 2008 г.

⁽⁴⁾ Вж. Съобщението на Комисията COM(2006) 724 от 4.12.2006 г. относно „Общ подход, даващ възможност на съседните на ЕС страни да участват в агенции и програми на Общността“.

⁽⁵⁾ COM(2007) 161 окончателен.

⁽¹⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽²⁾ CdR 283/2008 fin.

10. подчертава значението на сътрудничеството със съседни страни в областта на науката и технологиите, което също може да има голямо въздействие върху регионалното развитие на територията на ЕС. Това се отнася както за Русия, която притежава значителен капацитет в областта на науката и технологиите, така и за държавите от Източна Европа, Балканите и Средиземноморието, които не са членки на ЕС;

Значение на съществуващите научноизследователски програми и финансови инструменти на ЕС за отварянето на ЕНП

11. приветства дейностите, насочени към отваряне за съседни страни на Седмата рамкова програма за научни изследвания (РП7) и Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (СР), което би придало още по-голямо териториално измерение на тези програми;

12. припомня заключенията на експертната група по ЕНП ⁽¹⁾, отнасящи се до нарастващото значение на националните и регионалните участници в разработването на големи нови европейски инициативи, като ERA-NET, Eurostars, Европейския институт за иновации и технологии (EIT) или съвместните технологии и клъстери;

13. изразява желание да се осигури координирано използване на РП7, структурните фондове, СР и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), тъй като това е изключително важно за конкурентоспособността на ЕС и за синергиите между сближаване, научни изследвания, висше образование и политики в областта на иновациите на национално и регионално равнище, както се посочва в предходни становища на КР ⁽²⁾;

14. подчертава, че европейският капацитет за научни изследвания, обучение и иновации трябва да бъде повишен в контекста на подкрепата за научноизследователската инфраструктура, изследванията в полза на МСП, регионалните клъстери, основаващи се на научни изследвания, като се разгърне научноизследователският потенциал в европейските региони по цел „Конвергенция“, въпросите, свързани с „науката в обществото“ и „хоризонталните“ дейности в областта на международното сътрудничество ⁽³⁾;

15. се застъпва за широкообхватно тълкуване на концепцията за иновациите, обхващащо социалните и хуманитарните науки и тяхното плодотворно взаимодействие с културата на градските и регионалните общности;

16. отбелязва, че целта да се получи критична маса на равнище научни институции и международни мрежи зависи от темата на проучването, областта на изследване и участниците. Не бива към всички международни партньорства да се прилага „универсален“ подход.

⁽¹⁾ Доклад на експертната група по ЕНП „Opening to the World: International Cooperation in Science and Technology“ [„Отваряне към света — международно сътрудничество в областта на науката и технологиите“].

⁽²⁾ CdR 263/2007 fin.

⁽³⁾ CdR 155/2005 fin.

17. припомня посочената в Зелената книга цел ⁽⁴⁾: намиране на добър баланс между институционалното финансиране и това на конкурсна основа. В съответствие с възгледите, изразени в предходни становища по свързани въпроси, Комитетът на регионите призовава за последващ дебат по намирането на подходящ баланс между институционалното финансиране и това на конкурсна основа;

18. подкрепя идеята, която вече беше изтъкната в предходни позиции ⁽⁵⁾ — изборът на интересни и полезни области за изследване да се извършва от научните работници и техните организации и свързването в мрежа да се извършва доброволно (отдолу-нагоре) и хоризонтално, вместо да се отдава предпочитание на утежненото управление отгоре-надолу и на произтичащото от това формализирано сътрудничество;

19. призовава за съгласуваност на политиките, когато става дума за многостепенни програми и програми с участие на многобройни заинтересовани страни, особено такива, които включват партньори от трети страни и изискват създаване на ефективна многостепенна система на управление ⁽²⁾;

Мобилност на изследователите

20. изразява пълно съгласие с идеята, че мобилността на изследователите е основен елемент на международното сътрудничество в областта на науката и технологиите и подчертава следните аспекти:

— постигането на напредък по отношение на мобилността на научните работници, включително и необходимите законодателни промени в областта на правото на пребиваване и пенсионното осигуряване, както и допълнителните мерки за подпомагане на семейството следва да се считат за особено важни за развитието на Европейско научноизследователско пространство ⁽⁵⁾;

— възможностите за кариерно развитие и мобилност на научните работници ⁽⁶⁾ следва да се засилят чрез определяне на оптимален политически набор от национални и общностни инструменти и по-нататъшно развитие на уменията на всички научни работници. Необходимо е да се насърчава интересът към научните изследвания и иновациите в обществото, особено сред младите хора;

21. посочва необходимостта от привличането на бележити научни работници от страните извън Европа и затова изтъква значението на програмите за мобилност на ЕС, като програмата „Мария Кюри“ и приветства мерките, които бяха взети в някои региони в подкрепа на завръщането на научни работници ⁽⁵⁾;

⁽⁴⁾ COM(2007) 161 окончателен.

⁽⁵⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽⁶⁾ „Документ за ключови въпроси“ 2009 г. — Принос на Съвета за конкурентоспособност за пролетното заседание на Европейския съвет.

Глобална научноизследователска инфраструктура и отворени научноизследователски програми

22. изразява съгласие със заключенията на Съвета за конкурентоспособност от 30 май 2008 г., в които се призовават Комисията и държавите-членки да подкрепят регионалните и местните власти в кандидатстването за съвременни научноизследователски инфраструктури, тяхното изграждане и развитие. В този контекст, Комитетът предлага:

- да се гарантира пълно участие на регионалните и местните власти в разработването на пътната карта за Европейския стратегически форум за научноизследователски инфраструктури (ESFRI) ⁽¹⁾ и особено в приоритизирането на вече одобрените 35 ключови проекта с европейско значение;
- да се отчете значението на регионалните и местните власти и тяхното участие в Европейската научноизследователска инфраструктура (ERI);
- да се осигури реално участие на местните и регионалните власти в ефективното управление на ERI ⁽²⁾;

23. подчертава значението на регионалните и местните власти за насърчаването на съвместни научноизследователски програми, включително такива с участие на трети страни, тъй като те са по-пряко свързани с конкретното положение на място по отношение на науката, технологиите и икономиката и следователно знаят кога има нужда от сътрудничество в области със стратегическо значение ⁽³⁾. Някои региони в Европа вече успешно участват в сътрудничество при координирането на инструменти за научноизследователски програми, както е при проектите ERA-NET. Подобно на държавите-членки, градовете и регионалните власти следва да участват в насърчаването на сключването на споразумения за сътрудничество в рамките на изготвянето на съвместни програми ⁽⁴⁾;

Субсидиарност, пропорционалност и по-добро регулиране

24. отбелязва, че в съобщението не се отчитат всички местни и регионални аспекти и Европейската комисия не е представила оценка на въздействието за това съобщение. Това се отнася до правомощията на местните и регионалните власти и подчертава

особеното значение на международното сътрудничество в областта на науката и технологиите за градовете и регионите.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ

Обща информация за съобщението на Европейската комисия

Съобщението е изготвено в отговор на заключенията на Съвета от февруари 2008 г. и представлява една от петте инициативи на Комисията вследствие на обществените дебати относно бъдещето на ЕНП ⁽⁵⁾ и глобализацията на информационното общество. То доразвива и заключенията от Световната среща на върха по въпросите на информационното общество (WSIS) през 2005 г.

Намерението на Комисията е с това съобщение да засили европейските усилия в областта на научните изследвания и да улесни използването на нови технологии, за да се даде по-ефективен и ефикасен отговор на основните предизвикателства, пред които е изправено обществото днес.

За да се отрази нуждата от по-нататъшно задълбочаване и разширяване на ЕНП чрез засилено сътрудничество с международни партньори, Седмата рамкова програма за научни изследвания (РП7) се отваря за участие на трети страни и включва няколко нови инструменти за насърчаване на международното сътрудничество. Въпреки това, РП7 представлява само една малка част от цялата научноизследователска дейност в Европа. Затова в съобщението се предлага нова европейска рамка, състояща се от няколко основни принципа и насоки за действие. Действията съгласно тази рамка ще подсилват европейските публични и частни институции по отношение на начина, по който те си сътрудничат с партньори и конкуренти от други точки на света. Предложната рамка ще допринесе за свободното движение на знания — „петата свобода на ЕС“ — в световен мащаб, ще засили ролята на Европа в областта на науката и технологиите по света и ще спомогне за разпространението по света на европейския ноу-хау в областта на ИКТ. Рамката ще придаде глобален характер на Европейското научноизследователско пространство, ще го отвори повече към света и ще подсили европейската конкурентоспособност в световната икономика ⁽⁶⁾.

Брюксел, 21 април 2009 г.

Председател
на Комитета на регионите
Luc VAN DEN BRANDE

⁽¹⁾ ESFRI — European Strategy Forum on Research Infrastructures (Европейски стратегически форум за научноизследователски инфраструктури), <http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>.

⁽²⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽³⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽⁴⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽⁵⁾ SEC (2008) 430 от 2.4.2008 г.

⁽⁶⁾ Съобщение на Комисията „Стратегическа европейска рамка за международно сътрудничество в областта на науката и технологиите“, COM(2008) 588.